

Sertifikalandırmada Dünyadaki Durum

Sertifikalandırma ile en başta illegal kesim veya insan hakları ihlalleri gibi yıkıcı ve zararlı uygulamalar sonucu elde edilen endüstriyel odun kullanımının önlenmesi amaçlamaktadır. Sertifikalı Orman Ürünleri; sürdürülebilir orman yönetimi (SOY) standartlarını karşılayan orman alanlarından üretildiklerini doğrulayan bağımsız üçüncü taraf kuruluşlarca verilmiş etiketleri taşımaktadır. İmalatçılar, Denetim ve Gözetim Zinciri Prosedürleri ile odun kaynaklarını doğrulamakta iken, tüketiciler söz konusu etiketleri mobilya ve ahşap ürünlerinin üzerinde bulabilmektedirler.

Sertifika etiketi, sürdürülebilir orman yönetimine uygun uygulamaların halk ve tüketiciler tarafından kabul görmesinin en etkili yoludur. Müşteri ve iş ortakları arasında güvenilirliği temin eder. Sertifika logosu, markanızı ve ününüzü korumanıza katkıda bulunur ve çevre duyarlılığı yüksek pazarlara girmenize olanak sağlar. Hükümetler ve diğer organizasyonlar tedarik programlarında sertifikalı orman ürünlerini artan oranda özellikle tercih etmektedirler.

2009 yılından bu yana tüm küçük sertifika programlarının PEFC tarafından onaylanması ve bünyesine katılmasıyla dünya pazarında iki sertifikasyon programı (PEFC ve FSC) egemen hale gelmiştir. Sertifikalı orman alanı bakımından PEFC en büyük program olup, PEFC, Mayıs 2012 itibarıyla sertifikalı orman alanı 243 milyon hektardır. PEFC sertifikalı ormanların çoğunluğu Kuzey Amerika'da başta Kanada ve ABD, Avrupa'da ise Finlandiya ve Norveç yer almaktadır.

Diğer sertifikasyon programı FSC ise; Mayıs 2012 itibarıyla 147,4 milyon hektar sertifikalı orman alanına sahiptir. FSC sertifikalı ormanların büyük çoğunluğu kuzey yarımkürede yer almaktadır. Başta Kanada, ABD, Rusya Federasyonu ve Avrupa ülkeleri gelmektedir. Toplam 6,5 milyon hektar alan her iki program tarafından çift sertifikasyona sahiptir.

Mayıs 2012, itibarıyla dünyada 394 milyon hektar orman alanı sertifikalandırılmıştır. Bu dünya orman alanının % 9,6'sına tekabül etmektedir. Son bir yıldaki sertifikalı orman alanı artışı % 4'tür. Sertifikalı orman alanlarındaki artışın çoğu "Bağımsız devletler topluluğun da" meydana gelmiştir. Başta Rusya Federasyonu ve Kuzey Amerika yer almaktadır. Aynı zamanda sertifikalı orman alanlarının % 92'si Kuzey yarı kürede bulunmaktadır. Tropikal orman alanlarının ise yalnızca % 2'si sertifikalandırılmıştır. Yine Mayıs 2012 itibarıyla endüstriyel yuvarlak odun

arzinin 469 milyon m³'ü sertifikalı orman alanlarından karşılanmıştır. Bu dünya endüstriyel yuvarlak odun üretiminin % 27 'sine karşılık gelmektedir.

Uluslararası düzeyde gösterilen çabalara rağmen, sertifikasyon ve Sertifikalı Orman Ürünleri pazarı, orman sektörü içerisinde özellikle üretim ve ticaret akışlarına ait verilerin sağlıklı olmayışı nedeniyle anlaşmazlık konusu olmaya devam etmektedir.

1990'lerde sertifikalı orman alanı hızla büyürken, 2001- 2006 arasında yıllık artış ortalama %10-20 arasında gerçekleşmiştir. Son yıllarda ise yavaşlayarak yıllık ortalama 23 milyon ha olarak gerçekleşmiştir. Bunun sebeplerinden biri Rusya Federasyonu hariç kuzey yarım kürede bulunan ormanların çoğunluğunun hali hazırda sertifikalı olmasıdır. Bir başka faktör ise sertifikalı orman ürünlerinden yüksek fiyat beklentisinin karşılanmamış olmasıdır. Tropikal ormanlardaki ormansızlaşmayı önleme, orman sertifikasyonunun doğuşunda önemli bir etken iken bu alanda yeterli gelişme olmamıştır. Son 20 yılda tropikal ormanların sadece %2'si sertifikalandırılmış olup, aynı süre içerisinde 290 milyon hektar'dan fazla alan ormansızlaşmıştır.

2012 yılı itibariyle 6,5 milyon ha orman alanı FSC-PEFC sertifikasyon programı tarafından çifte sertifikalandırılmış olduğu tahmin edilmektedir. Çifte sertifikasyona gitme ihtiyacı eğer ana sertifikasyon şemalarının birbirlerini karşılıklı olarak tanımak üzerinde anlaşılırsa ortadan kalkacaktır. Fakat ufukta bir uzlaşma gözükmemektedir. Hali hazırda uluslararası düzeyde FSC ve PEFC arasında güçlü bir rekabet olduğu görülmektedir. Karşılıklı tanıma, sertifikasyon programlarında önemli değişikliklere ihtiyaç duyacaktır. Standart oluşturma, sertifikasyon kuruluşlarının akreditasyonu ve benzeri yaklaşımlar açısından FSC ve PEFC arasında farklılıklar bulunmaktadır. PEFC ve FSC arasındaki en önemli fark ise standart oluşturma ve sertifikasyon süreçlerine hükümetlerin katılmasına yönelik bakış açılarında yer almaktadır. Orman Genel Müdürlüğü sertifikasyon çalışmalarında FSC programını uygulamaktadır.

Sertifikasyon maliyetleri yüksek oranda değişken olup, doğrudan maliyet orman alanı miktarı düştükçe genelde artmaktadır. Yapılan araştırmalara göre maliyet hektar başına 2 - 60 \$ arasında değişmektedir. Yıllık tetkiklerin maliyeti ise hektar başına 0,1 – 40 \$ arasında değişmektedir. OGM sertifikasyon çalışmalarında maliyet yukarıda ifade edilen alt limitlerde olmakla birlikte özellikle iş ve işçi sağlığı ve güvenliği konularındaki ihtiyaçların giderilmesi konusu maliyeti önemli oranda artırıcı bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sertifikalı üreticiler ve ürünlere yönelik beklenen faydalar pazar girişleri, istikrar, güvenilirlik ve orman yönetimidir. Resmi olmayan verilere göre sertifikalı olan ve olmayan nihai ürünler arasında %10-30 arası fiyat farkı olduğu belirtilmektedir. Ülkemizde sertifikasyon süreci yeni başlamış olduğundan dolayı bu konuda bir tahmin yapılamamaktadır.

Sertifikalı ormanlar, ürünlerin kullanımı ve tüketici farkındalığı üzerine yapılan araştırmalarda Japonya'da katılımcıların % 60'dan fazlasının sertifikasyonun farkında olduğu, İngiltere'de katılımcıların % 43'ünün FSC logosunu gördükleri, Amerika'da yeşil bina projelerinin % 29'unda sertifikalı ahşap kullanıldığı, mimarların % 50'si projelerinde sertifikalı ahşap kullandığı tespit edilmiştir. Ülkemiz ormancılık sektöründe bu farkındalık henüz oluşmamıştır.

2012 yılında alınan AB Komisyonu kararı ile orman ürünlerinin uluslararası ticaretinde yasallık belgesi istenmektedir. Orman ürünlerinin uluslararası ticaretinde önümüzdeki süreçte sertifika zorunluluğu getirilmesi kuvvetle muhtemeldir.